

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH040017

NAZWA
OBSZARU Sandr Wdy

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH040017	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Sandr Wdy

1.4. Data opracowania 2006-05	1.5. Data aktualizacji 2025-01
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2007-08
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2023-03
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 30 marca 2023 r. w spr. soo Sandr Wdy (PLH040017)

Wyjaśnienia:	Korekta granic - zatwierdzona 02.2022 r.
--------------	--

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
18.3561

Szerokość geograficzna
53.6976

2.2. Powierzchnia [ha]:
7927.58

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL63	Pomorskie
PL61	Kujawsko-Pomorskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3140			5.83		G	C	C	C	C
3150			60.9		M	B	C	A	B
3160			9.7		M	A	C	A	A
6120			63.2		P	C	C	C	C
6210			1.99		G	C	C	C	C
6410			3.0		P	D			
7110			7.54		M	A	C	A	B
7140			37.52		M	A	C	A	B
7210			31.6		M	B	C	B	B
7230			83.79		P	B	C	C	B
9170			182.56		M	B	C	B	C
91D0			48.48		G	C	C	C	C
91E0			33.94		M	B	C	B	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe

- (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogóln
F	1130	Aspius aspius			p				P	DD	C	C	C	C
M	1308	Barbastella barbastellus			p				P	DD	D			
A	1188	Bombina bombina			p				P	DD	C	B	C	C
M	1352	Canis lupus			c				P	M	D			
M	1337	Castor fiber			p	60	60	p	C	G	B	A	C	A
F	1149	Cobitis taenia			p				P	DD	C	C	C	C
F	1163	Cottus gobio			p				P	DD	C	B	C	C
P	6216	Hamatocaulis vernicosus			p	24325	24325	area	P	G	B	B	C	B
F	1096	Lampetra planeri			p				P	DD	C	C	C	C
P	1903	Liparis loeselii			p	1360	10798	i	P	M	C	C	C	C
M	1355	Lutra lutra			p				P	DD	C	A	C	B
I	1060	Lycaena dispar			p				P	DD	C	B	C	C
F	1145	Misgurnus fossilis			p				P	DD	C	C	C	C
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				P	P	D			
F	5339	Rhodeus amarus			p				P	DD	C	C	C	C
P	1528	Saxifraga hirculus	Yes		p	486	486	i	P	G	C	B	B	B
A	1166	Triturus cristatus			p				P	DD	C	B	C	C
I	1032	Unio crassus			p				P	DD	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie

częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	9.51
N19	0.0
N16	3.56
N17	72.9
N07	1.21
N06	2.98
N12	9.82
N23	0.02
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Sandr Wdy PLH040017 o łącznej powierzchni 6 320,75 ha został zatwierdzony przez Komisję Europejską jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją z dnia 10 stycznia 2011 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny – Dz. U. L33/146 z 8.2.2011). Obszar ten obejmuje m. in. wschodnią część Borów Tucholskich w województwie kujawsko-pomorskim, powiecie świeckim na terenie gmin: Jeżewo, Osie, Warlubie. Natomiast w granicach woj. pomorskiego obszar ten znajduje się na terenie powiatu starogardzkiego, gmin Osieczna, Osiek, Lubichowo. Tereny obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty należące do Skarbu Państwa i pozostające w zarządzie PGL Lasy Państwowe znajdują się w granicach administracyjnych Nadleśnictw Dąbrowa, Lubichowo (RDLP Gdańsk), Osie, Trzebciny. Obszar położony jest na równinie sandrowej, w którą głęboko wcina się rzeka Wda i jej dopływy. W rynnach polodowcowych i zagłębieniach wytopiskowych położone są rozmaite cenne ekosystemy wodne, bagienne, leśne i nieleśne.

Krajobraz w wielu miejscach silnie przekształcony w wyniku gospodarczej działalności człowieka zachował liczne walory przyrodnicze. Ukształtowany został w okresie ostatniego zlodowacenia bałtyckiego, zwłaszcza stadiału pomorskiego w wyniku bezpośredniej działalności akumulacyjnej lądolodu i erozyjnych procesów roztopowych. Dominującą formą terenu są równiny sandrowe, zbudowane z sypkich piasków z wkładkami głazów, żwirów i otoczek. Powierzchnia sandrowa nachyla się wyraźnie w kierunku południowym. W okolicy wsi Błędno sandr leży na wysokim poziomie: 104 – 106 m n.p.m. Jedynym nieprzystłoniętym przez sandr obszarem jest swoista wyspa siedliskowa zlokalizowana na obszarze zajmowanym obecnie przez rezerwat przyrody „Brzęki im Zygmunta Czubińskiego” w Szczerkowie. Krajobraz terenu urozmaicają utwory morenowe – niewielkie pagórki wydmore, doliny rzek, rynny glacialne oraz wytopiska po martwym lodzie. Szata leśna jest stosunkowo młoda, liczy bowiem 11,5 – 12 tys. lat. Tuż po ustąpieniu lądolodu rozwinęła się tu bezleśna tundra, przechodząc w miarę polepszania się klimatu w formacje stepowo leśne i leśne. Rezultaty badań palinologicznych wykazują, że obecne bory sosnowe są dziełem człowieka to jednak sztucznie wprowadzona sosna zastąpiła tylko sosnę rodzimą, bez powodowania drastycznych przemian w środowisku i krajobrazie. Dzięki temu zachowały się na tym terenie układy przyrodnicze zbliżone do naturalnych, co w powiązaniu z ubogimi glebami wytworzonymi z jałowych piasków sandrowych, urozmaiconą rzeźbą terenu i dość dobrze rozwiniętą siecią hydrograficzną, tłumaczy obfitość

rzadkich i ginących gatunków roślin (Boiński 1999).

Obszar Natura 2000 leży na terenie zlewni Wisły i jej lewego dopływu Wdy. Na odcinku objętym obszarem Natura 2000 PLH040017 „Sandr Wdy” rzeka silnie meandruje a jej dolina wcięta jest na głębokość miejscami do 20 m w powierzchnię sandru. Rzeka Wda (zwana inaczej Czarną Wodą) charakteryzująca się dużym spadkiem rzędu 0,7200/0. Najważniejszym lewobrzeżnym dopływem Wdy jest Sobińska Struga, której długość wynosi 20 km, natomiast głębokość wcięcia w podłoże sandrowe dochodzi do 18 m. Zwierciadło wód gruntowych występuje na ogół głęboko. Podczas wiosennych roztopów lub większych opadów woda zatrzymywana jest w niewielkich zagłębieniach terenu.

Klimat obszaru ma charakter przejściowy. Zaznacza się tu wpływ dwóch krańcowo różnych klimatów: kontynentalnego Europy wschodniej oraz w mniejszym stopniu klimatu morskiego Europy Zachodniej (Hohendorf 1967). Rezultatem tego są stałe wahania temperatury oraz dość częste i nagłe zmiany pogody, zarówno w okresie letnim jak i zimowym. Okres wegetacyjny trwa około 210 – 220 dni, od końca marca do pierwszych dni listopada. W okresie wegetacyjnym spada około 280 – 340 mm opadu.

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze występują następujące przedmioty ochrony:

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*: Reprezentatywność - B: W granicach obszaru występuje w postaci podtypu 3150-2 Starorzecza i drobne zbiorniki wodne oraz 3150-1 jeziora eutroficzne. Starorzecza zlokalizowane na terasie zalewowej Wdy, w północnej części obszaru. Rzeka ma charakter naturalny, a część starorzeczy ma stałe lub okresowe połączenia z wodami cieków. Cechą charakterystyczną dla zbiorników w obszarze jest liczne występowanie rzęsy drobnej oraz obecność żabiścieku pływającego i osoki aloesowatej. Jeziora mają charakter mezotroficzny (3 zbiorniki) i charakteryzują się stosunkowo ubogą roślinnością wodną lub typowy eutroficzny (2 zbiorniki) z bardziej zróżnicowaną strukturą florystyczną. Np. na jeziorze Brzeżanek spotyka się duże skupienia grzybieni białych i grążeli żółtych (zespół *Nupharo-Nymphaetum albae*). W kilku miejscach rozwijają się również fitocenozy zespołu osoki aloesowatej i żabiścieku pływającego (zespół *Hydrocharitetum morsus-ranae* oraz niewielkie skupienia zespołu rdestnicy pływającej (zespół *Potametum natantis*) i rdestu ziemnowodnego (zespół *Polygonetum natantis*).

Powierzchnia względna - C: Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce.

Stan zachowania - A: Stopień zachowania struktury i perspektywy zachowania siedliska są doskonałe (I). Rzeka przy której wykształcają się starorzecza na tym odcinku ma charakter naturalny. Siedlisko chronione jest również w postaci rezerwatów przyrody - trzy jeziora.

Ocena ogólna - B.

3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne:

Reprezentatywność - A: W obrębie rezerwatu przyrody Dury występują najbardziej typowo wykształcone zbiorniki wodne otoczone torfowiskiem. Na lustro wody nasuwa się torfowcowe pło dywanowe z pionierskim zbiorowiskiem *Caricetum limosae*. Dwa potencjalne zbiorniki dystroficzne (Przerybionek i Radolinek) wykształcone są odmiennie (brak torfowisk w ich otoczeniu).

Powierzchnia względna - C: Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Rozmieszczenie siedliska wskazano na podstawie bazy danych INVENT, planu ochrony rezerwatu przyrody Dury oraz inwentaryzacji uzupełniającej.

Stan zachowania - A: Stopień zachowania struktury i perspektywy zachowania siedliska są doskonałe (I).

Cztery jeziora położone są w rezerwacie przyrody Dury.

Ocena ogólna - A: Zachowanie zbiorników ma istotne znaczenie dla zachowania siedliska w tej części Polski.

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*):

Dotychczas zebrane dane potwierdziły jedynie występowanie muraw napiaskowych ze związku *Corynephorion canescentis* (śródlądowe murawy szczotlichowe) w okolicy Kasparus i Stara Rzeka. Brak jest danych potwierdzających występowanie muraw ze związku *Koelerion glaucae* (śródlądowe murawy piaszkowe o charakterze kontynentalnym), chociaż nie można wykluczyć ich występowania z uwagi na budowę geologiczną terenu (piaski sandrowe) oraz słabe rozpoznanie fitosocjologiczne roślinności łąkowej w obszarze. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000.

Reprezentatywność: ocena C. Powierzchnia względna: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Ogólna ocena: C.

6210 Murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea):

Siedlisko stwierdzone na stokach doliny Wdy (Kucharzyk i in. 2020), w typowych lokalizacjach lasów grądowych (grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*), często nawiązujących do ciepłolubnych lasów dębowych (*Potentillo albae-Quercetum*), w miejscach gdzie nastąpiło rozluźnienie lub rozpad drzewostanu na skutek erozyjnej działalności rzeki Wdy lub intensywnej presji jeleniowatych i bobrów na drzewostan i podrost drzew. Murawy kserotermiczne zajmują podobne nisze do opisywanego wyżej siedliska 6120* Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), występują jednak w miejscach o mniejszym natężeniu erozji rzecznej lub na fragmentach brzegów, gdzie erozja ta ustała przed laty, w momencie, gdy rzeka Wda odsunęła swoje koryto od skarpy doliny. W płatach siedliska przyrodniczego 6210 występują gatunki bylin charakterystyczne dla tego przedmiotu ochrony (m.in. kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, czy chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*), w tym gatunki rzadkie w skali kraju, umieszczone na polskiej czerwonej liście roślin naczyniowych jak marzanka barwierska *Asperula tinctoria*, kruszczyk rdzawoczerwony *Epipactis atrorubens*, czy driakiew gołębia *Scabiosa columbaria*. Siedlisko w obszarze reprezentuje podtyp 6210-3 kwietne murawy kserotermiczne. Ich roślinność reprezentuje mezofilne murawy związku *Brachypodietalia pinnati*, ale często ma charakter przejściowy i nawiązuje silnie zarówno do roślinności ciepłolubnych muraw napisakowych z rzędu *Koelerion glaucae*, jak i do roślinności ciepłolubnych okrajków ze zw. *Geranion sanguinei*, czy ciepłolubnych dąbrów *Potentillo albae-Quercetum* (zwraca uwagę występowanie gatunku typowego dla dąbrów, np. wymienionej w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin, pluskwicy europejskiej *Cimicifuga europaea*). Wszystkie płaty siedliska (poza płatem nr 1, w którym występuje liczna populacja rzadkiego storczykowatego *Orchidaceae* – kruszczyka rdzawoczerwonego *Epipactis atrorubens*) reprezentują jego niepriorytetową postać.

Reprezentatywność – C: W obrębie płatów muraw kserotermicznych usytuowanych w obszarze występują rzadkie, chronione i wymierające gatunki roślin związane z tym przedmiotem ochrony (np. *Epipactis atrorubens* i *Cimicifuga europaea*). Biorąc pod uwagę stosunkowo niewielką (porównując do klasycznych muraw kserotermicznych zlokalizowanych w pasie wyżyn na terenie Polski południowej) reprezentację gatunków charakterystycznych i typowych dla siedliska, aktualną obecność wyłącznie w miejscach nie objętych ekstensywną gospodarką rolną, wykształcenie na nietypowym podłożu (głównie gleby piaszczyste) oraz bardzo małą powierzchnię, jaką zajmuje, ocenę obniżono do poziomu znaczącego („C”).

Powierzchnia względna – C: siedlisko w ostoi zajmuje poniżej 2% łącznej powierzchni muraw kserotermicznych na terenie Polski.

Stan zachowania – C: strukturę siedliska oceniono jako średnio zachowaną (III) (ze względu na małą powierzchnię płatów, umiarkowaną liczną reprezentację gatunków charakterystycznych oraz – lokalnie – obecność niepożądanych taksonów), perspektywy zachowania struktury oceniono jako dobre (w znacznym stopniu utrzymanie siedliska umożliwiać będzie dalszy brak ingerencji ze strony człowieka, a zalecane dla niektórych płatów działania ochronne są łatwe do przeprowadzenia), a odtworzenie siedliska (do stanu referencyjnego) uznano za trudne (ze względu na nietypową formę, w jakiej siedlisko występuje w obszarze – na mało powierzchniowych, erodowanych wodami Wdy brzegach rzeki, na podłożu o znacznym udziale piasków).

Ocena ogólna – C: ocena ogólna jest wypadkową wskazanych wyżej ocen. Obszar Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 (w części położonej w woj. pomorskim) jest istotną ostoją siedliska przyrodniczego 6210 w tej części Polski, a na jego obszarze przedmiot ochrony zachował się w miejscach, w których do dalszego istnienia nie wymaga działalności człowieka.

3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*:

Siedlisko zostało wykazane podczas badań na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony w obszarze wykonanych w 2020 r. (Nejfeld i in. 2019-2020). Jest to jeden z weryfikowanych, naturalnych zbiorników wodnych w obszarze Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 (ściśle, w wyznaczonym obszarze badań ograniczonym do województwa kujawsko-pomorskiego) — Jezioro Trzebucze Małe, traktowany dotychczas jako jezioro reprezentujące typ siedliska 3150 (ramienice stanowią dominującą grupę roślin porastających dno jeziora Trzebucze Małe — około 87% powierzchni dna zajętej przez makrofity 4 i jednocześnie zbiornik nie jest jeziorem dystroficznym 5 — wskaźnik HDI Hydrochemical Dystrophy Index = 40,16). W jeziorze występuje masowo tylko jeden gatunek ramienicy — r. omszona *Chara tomentosa*, tworząca skupiska — łąki podwodne, głównie w północno-wschodniej i południowo-zachodniej części zbiornika. Do innych taksonów roślin wodnych typowych dla siedliska przyrodniczego 3140 należą:

jeziora morska *Najas marina*, rdestnica szczeciolistna *Potamogeton friesii* i r. pływająca *P. natans*. Jezioro Trzebucze Małe, jako ekosystem wodny, powinno być potraktowane jako przedmiot ochrony o relatywnie najwyższej randze na tle innych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, zważywszy na postępującą w szybkim tempie degradację siedliska w skali kraju. Stopień reprezentatywności siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 (ściśle - w części obszaru położonej w województwie kujawsko-pomorskim), należy uznać za przeciętny - jedyny naturalny zbiornik wodny reprezentujący siedlisko charakteryzuje się dominacją tylko jednego gatunku ramienicy.
Ocena stanu zachowania - C. Ocena ogólna siedliska - C.

*6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*):

Siedlisko wykazane jest w inwentaryzacji BULiGL z 2007 r. Przy czym przedmiotowe dane nie są w pełni wiarygodne. Z ogólnego rozpoznania terenowego we wrześniu 2013 r. wynika, że w obrębie stanowisk łąk świeżych zakwalifikowane zostały również płaty łąk wilgotnych oraz innych siedlisk przyrodniczych. Wymagane jest szczegółowe rozpoznanie zbiorowisk łąkowych w całym obszarze. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Reprezentatywność: ocena B. Powierzchnia względna: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Ogólna ocena: C.

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe):

Reprezentatywność - B: Największe płaty torfowiska występują w okolicach miejscowości Dębia Góra. Ponadto torfowiska wysokie występują w obrębie rezerwatu przyrody Dury i Jezioro Piaseczno, na stosunkowo niewielkich powierzchniach. Torfowisko z reguły ma strukturę kępkową lub kępkowo-dolinkową, tworzy je kilka gatunków torfowców oraz rośliny naczyniowe np. modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia* i żurawina błotna *Oxycoccus palustre*. W rezerwacie przyrody Dury w obrębie płatów siedliska występuje również w znacznej ilości bagno zwyczajne *Ledum palustre* oraz zaznacza się zwiększony udział sosny. Powierzchnia względna - C: Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Rozmieszczenie siedliska wskazano na podstawie inwentaryzacji BULiGL z 2007 r., planu ochrony rezerwatu przyrody Dury oraz inwentaryzacji uzupełniającej. Stan zachowania - A: Siedlisko w przewadze typowo wykształcone. Miejscami zaznacza się zwiększony udział sosny, przy czym należy to uznać za cechę naturalną siedliska w obszarze. Perspektywy zachowania siedliska są dobre (I). Częściowo obiekty są chronione w rezerwach przyrody. Ocena ogólna - B.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*):

Reprezentatywność - A: Znany jest jedynie stan zachowania części siedliska, tworzącego pło mszarne w rezerwacie przyrody Dury. Tworzy je mszar z turzycą bagienną *Caricetum limosae* i przygiętką białą *Rhynchosporietum albae*. Pozostałe stanowiska wymagają przeprowadzenia szczegółowej oceny, w tym diagnozy fitosocjologicznej.

Powierzchnia względna - C: Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Rozmieszczenie siedliska wskazano na podstawie inwentaryzacji BULiGL z 2007 r., planu ochrony rezerwatu przyrody Dury oraz inwentaryzacji uzupełniającej.

Stan zachowania - A: Stan zachowania siedliska w rezerwacie przyrody Dury jest doskonały (I), na pozostałych stanowiskach trudny do oszacowania z uwagi na brak danych. Szanse zachowania siedliska są również doskonałe (I).

Ocena ogólna: B.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk:

Jedynie znane stanowisko siedliska w okolicy miejscowości Kasparus zostało wykazane w 2011 r. przez pracowników Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku. Dane w zakresie występowania oraz stanu zachowania siedliska w całym obszarze wymagają uzupełnienia. Przyjęte oceny i powierzchnia w obszarze zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Reprezentatywność: ocena B. Powierzchnia względna: ocena C. Stan zachowania: ocena C.

Ogólna ocena: B.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*):

Reprezentatywność - B: Siedlisko występuje w formie grądu subkontynentalnego i grądu zboczowego. Najlepiej zachowane płaty występują w rezerwacie przyrody Brzęki. Na części stanowisk silnie zaznacza się wpływ prowadzonej gospodarki leśnej, w tym m.in. obecność gatunków obcych w drzewostanie

(sosny, buka) lub zaburzony został udział poszczególnych gatunków grądowych w drzewostanie (dominacja dębu).

Powierzchnia względna – C: Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Rozmieszczenie siedliska wskazano na podstawie bazy danych INVENT z 2007 r., planów ochrony rezerwatów (Krzywe Koło w Pętli Wdy, Brzęki) oraz inwentaryzacji uzupełniającej.

Stan zachowania – B: Struktura zachowania siedliska jest zróżnicowana. W obszarze oprócz płatów zniekształconych, występują też płaty dobrze zachowane o wysokiej różnorodności fitosocjologicznej.

Stopień zachowania funkcji dobry (II). Możliwa jest również poprawa stanu przekształconych płatów (możliwość odtworzenia II) poprzez stopniową przebudowę drzewostanów lub eliminację gatunków obcych.

Ocena ogólna: B.

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne):

Reprezentatywność – C: W obszarze siedlisko jest reprezentowane przez dwa podtypy:

*91D0-1 Brzezina bagienna oraz *91 DO-2 Sosnowy bór bagienny. Siedlisko tworzą typowe zbiorowiska brzeziny bagiennego *Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis* i boru bagiennego *Vaccinio uliginosi-Pinetum* oraz lasy bagienne na torfach o niejednoznacznej przynależności fitosocjologicznej z dominacją brzozy i sosny w drzewostanie oraz trzęślicy modrej *Molinia coerulae* w runie (postać siedliska powierzchniowo dominująca). Typowy sosnowy bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum* (91D0-2) występuje głównie w rezerwach przyrody Dury i Zdrójno.

Powierzchnia względna - C: Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Rozmieszczenie siedliska wskazano na podstawie bazy danych INVENT z 2007 r., planów ochrony rezerwatów oraz inwentaryzacji uzupełniającej.

Stan zachowania – C: Spora część siedliska wykształcona jest w związku z przeprowadzonymi melioracjami terenów bagiennych i torfowisk (struktura średnio zachowana lub zdegradowana). Perspektywy zachowania siedliska są dobre a poprawa stanu (w zakresie stosunków wodnych) możliwa przy średnim nakładzie środków.

Ocena ogólna: C.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe):

Reprezentatywność - B: Występuje wzdłuż cieków wodnych, głównie na małych kilkuarowych płatach, głównie w postaci łągi jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* (91E0-3) który występuje np. w rezerwacie przyrody Zdrójno – na północnym brzegu jeziora Brzezianek i wzdłuż rzeki Brzezianek. Generalnie na całym obszarze w obrębie siedliska dominuje olsza czarna *Alnus glutinosa*, sporadycznie obecne są inne gatunki (świerk, wiąz). Runo wyróżnia się obecnością takich gatunków jak *Chrysosplenium alternifolium*, *Impatiens noli-tangere*, *Geum rivale* *Solanum dulcamara*, *Circaea alpina*.

Powierzchnia względna – C: Powierzchnia siedliska w granicach obszaru nie przekracza 2% ogólnej powierzchni siedliska w Polsce. Rozmieszczenie siedliska wskazano na podstawie bazy danych INVENT z 2007 r. oraz inwentaryzacji uzupełniającej.

Stan zachowania – B: Siedlisko zajmuje stosunkowo niewielkie powierzchnie wzdłuż cieków wodnych, miejscami siedlisko wykazuje oznaki przesuszenia (naturalne uwarunkowania terenowe) lub obecny jest świerk w drzewostanie. Perspektywy zachowania siedliska są dobre, a istniejące zniekształcenia łatwe do eliminacji (wycinka gatunków obcych w ramach działań gospodarczych).

Ocena ogólna – B.

1903 lipiennik Loesela *Liparis loesela*:

Brak jest danych w zakresie występowania populacji gatunku, jednakże na obszarze występują właściwe dla niego siedliska. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Dane w zakresie występowania gatunku wymagają weryfikacji.

6216 haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus*:

W trakcie prac inwentaryzacyjnych (Kucharzyk i in. 2020) stwierdzono występowanie haczykowca błyszczącego *Hamatocaulis venicosus* na 15 stanowiskach (w tym na 14 w obrębie płatów siedliska przyrodniczego 7230 i na jednym – zamierającym – usytuowanym w granicach dawnego, silnie zmeliorowanego torfowiska niskiego, obecnie nie reprezentującego siedliska przyrodniczego z Załącznika I

Dyrektywy Siedliskowej). Zinventaryzowane zasoby tego gatunku są znaczące, prawdopodobnie w skali całego kraju, a na pewno w skali całego regionu Pomorza. Populacje gatunku z torfowisk nad Jeziorem Długim (pow. największej 3,26 ha) mają swoje odpowiedniki (populacje zajmujące podobnie duży lub większy areal) dopiero na torfowiskach w Dolinie Rospudy i na Bagnach Biebrzańskich w województwie podlaskim. Stan ochrony gatunku w obecnych granicach ostoi Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 na terenie woj. pomorskiego jest zróżnicowany. Największe powierzchniowo stanowiska znajdują się we właściwym (FV) lub niezadowalającym (U1) stanie. Haczykowiec błyszczący na badanym obszarze występuje niemal wyłącznie w obrębie siedliska przyrodniczego 7230, a towarzyszą mu gatunki słabe konkurencyjnie, rzadkie, chronione i wymierające gatunki typowe lub charakterystyczne dla mechowisk.

Ocena populacji: B – populacja haczykowca błyszczącego na terenie obszaru stanowi istotną część znanych zasobów tego gatunku w Polsce północnej i północno-zachodniej. Na podstawie szacunkowych danych (dane publikowane oraz dane własne) należy stwierdzić, że populacja gatunku w obszarze stanowi około 5% krajowych zasobów *Hamatocaulis vernicosus*, dlatego zdecydowano się nadać ocenę populacji na poziomie B. Stan zachowania: B – elementy siedliska haczykowca błyszczącego oceniono jako dobrze zachowane (pierwotnie gatunek zasiedlał znacznie większą powierzchnię, obecnie w obrębie części stanowisk występują istotne zagrożenia, ale równocześnie w granicach kilku populacji – w tym największej – siedlisko gatunku zachowane jest w stanie doskonałym). Izolacja: C – opisywana populacja występuje w obrębie zwartego zasięgu gatunku i nie jest izolowana. Ocena ogólna: B – ocena ogólna stanowi wypadkową powyższych ocen. Obszar Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 (w części położonej na terenie woj. pomorskiego) stanowi niezwykle istotną ostoję gatunku w regionie m.in. dlatego, że w jego granicach znajduje się aktualnie najliczniejsza populacja *Hamatocaulis vernicosus* w województwie pomorskim.

1528 – skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*:

Skalnica torfowiskowa w granicach obszaru Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 występuje na jednym stanowisku, zlokalizowanym w rejonie miejscowości Kasparus. Opisywana populacja, składająca się z niemal 500 osobników, jest najliczniejszym skupieniem w północnej i północno-zachodniej Polsce tego wymierającego, umieszczonego w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (w kategorii EN – zagrożony) przedstawiciela flory torfowisk niskich.

Ocena populacji: C – skalnica torfowiskowa w przedmiotowym obszarze reprezentowana jest przez populację liczącą 486 osobników. Zasoby te – biorąc pod uwagę np. niezwykle liczne populacje gatunku położone na terenie woj. podlaskiego, w tym w dolinie rzeki Rospudy oraz w granicach górnego pasa doliny Biebrzy – stanowią istotnie poniżej 2% wszystkich osobników tego gatunku występujących na terenie Polski. Należy jednak podkreślić równocześnie, że odkryta populacja jest aktualnie najliczniejszą w woj. pomorskim oraz na terenie Polski północnej i północno-zachodniej (z wyłączeniem woj. podlaskiego), a jej liczebność jest prawdopodobnie zbliżona do sumarycznej liczebności wszystkich pozostałych populacji gatunku zlokalizowanych pomiędzy Wisłą, a Odrą (Kucharzyk i in. 2020). Stan zachowania: B – elementy siedliska skalnicy torfowiskowej oceniono jako dobrze zachowane. Gatunek występuje w obrębie doskonale uwodnionego torfowiska niskiego, w miejscu dawnego jeziora, na płytkich pokładach torfu wyścielonych gytia jeziorną. Ze względu na dobre i stabilne uwodnienie nie jest obserwowana istotna ekspansja niepożądanego, silnej konkurencyjnie roślinności (dużych bylin oraz krzewów i drzew), jednak – w efekcie przeprowadzonej w minionych latach melioracji – zaznacza się podwyższony udział mszaków wskazujących na acydifikację i eutrofizację siedliska. Izolacja: B – opisywana populacja jest nieizolowana, jednak występuje na peryferiach zwanego (aktualnego) zasięgu gatunku w Polsce. Ocena ogólna: B – ocena ogólna stanowi wypadkową powyższych ocen. Znaczenie obszaru Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 (w części położonej na terenie woj. pomorskiego) dla zachowania gatunku nie tylko w regionie, ale w całej Polsce północnej i północno-zachodniej jest kluczowe – na stanowisku zlokalizowanym w obrębie badanego obszaru znajduje się około połowy aktualnych zasobów *Saxifraga hirculus* zachowanych pomiędzy Wisłą, a Odrą.

1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku. Występowanie gatunku wykazane jest w Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictw: Lubichowo, Osie i Trzebciny a także w dokumentacji do planu ochrony Wdeckiego Parku Krajobrazowego, jednakże nie wykazana jest precyzyjna lokalizacja występowania traszki grzebieniastej. Jedyne zweryfikowane stanowisko znajduje się w północnej części jeziora Brzeżanek (rezerwat Zdrójno). Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena B. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

1188 kumak nizinny *Bombina bombina*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże jego występowanie w obszarze jest pewne. Występowanie gatunku zostało wykazane w dokumentacji do planu ochrony dla w rezerwatu przyrody Krzywe Koło w Pętli Wdy, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictw Lubichowo, Osie i Trzebciny a także w dokumentacji do planu ochrony Wdeckiego Parku krajobrazowego bez wskazania lokalizacji. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

1130 boleń *Aspius aspius*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Często obserwowany w trakcie żerowania przy powierzchni wody, co potwierdzają wędkarze i pracownicy Wdeckiego Parku Krajobrazowego. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Gatunek licznie występujący w Zalewie Żurskim i rzece Wdzie na odcinku Tleń-Stara Rzeka. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

5339 różanka *Rhodeus amarus*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Obserwacje prowadzone przez wędkarzy i pracowników Wdeckiego Parku Krajobrazowego wskazują obecność stanowisk różanki w obszarze Natura 2000, w południowym odcinku rzeki Wdy. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

1145 piskorz *Misgurnus fossilis*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Występowanie wykazane w dokumentacji do planu ochrony Wdeckiego Parku Krajobrazowego i Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictw Trzebciny i Lubichowo bez wskazania precyzyjnej lokalizacji stanowisk tego gatunku. Obserwacje przekazane ustnie przez wędkarzy i pracowników służby Wdeckiego Parku Krajobrazowego wskazują obecność piskorza w Sobińskiej Strudze i rzece Wdzie. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

1149 koza *Cobitis taenia*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Występowanie wykazane w dokumentacji do planu ochrony Wdeckiego Parku Krajobrazowego bez wskazania lokalizacji. Ze względu na skryty tryb życia rzadko obserwowany przez pracowników Wdeckiego Parku Krajobrazowego i wędkarzy na rzece Wdzie i Sobińskiej Strudze. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena C. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Występowanie wykazane w dokumentacji do planu ochrony Wdeckiego Parku Krajobrazowego i Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictw Trzebciny i Lubichowo bez wskazania precyzyjnej lokalizacji. Ze względu na skryty tryb życia rzadko obserwowany przez pracowników Wdeckiego Parku Krajobrazowego i wędkarzy w miejscowości Stara Rzeka na rzece Wdzie. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena B. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

1060 czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena B. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: C. Gatunek licznie

występujący w pobliżu łąk przylegających do rzeki Sobińskiej Strugi i Wdy na odcinku Tleń-Łuby. W okresie letnim często obserwowany przez pracowników Wdeckiego Parku Krajobrazowego. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania gatunku.

1137 bóbr europejski *Castor fiber*:

Populacja: ocena C. Bóbr europejskim występuje równomiernie na terenie całego obszaru w dolinach rzecznych i przy brzegach jezior (17 stanowisk). Przyjmując że statystycznie na jedno stanowisko przypada średnio 3,7 osobnika, ustalono, że na badanym obszarze występuje około 60 przedstawicieli tego gatunku, co stanowi poniżej 2% populacji krajowej. Dane uzyskano na podstawie inwentaryzacji stanowisk tego gatunku przeprowadzonej na potrzeby PZO w dniach 15-18.10.2013 z wykorzystaniem informacji z planu ochrony Zdrójno (gdzie bytuje 1 rodzina (ok. 3-4 osobniki) oraz wcześniej prowadzonych inwentaryzacji wykonanych przez Wdecki Park Krajobrazowy oraz Nadleśnictwa: Osie, Trzebciny, Lubichowo i Dąbrowa. Stan zachowania: ocena A Obszar zapewnia optymalne zasoby pokarmowe, co w połączeniu z brakiem zagrożeń dla populacji jak i długim okresem zajmowania tych terenów gwarantuje trwałość występowania gatunku w obszarze. Ze względu na powszechne występowanie bobra europejskiego w Borach Tucholskich izolację oceniono na C. Istnieje możliwość zajęcia kolejnych potencjalnych stanowisk. Ocena ogólna A.

1355 wydra *Lutra lutra*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Występowanie wykazane w Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzebciny i Nadleśnictwa Osie oraz w danych z inwentaryzacji LP 06/07. Obserwacje pojedynczych osobników nad jeziorem Piaseczno, jeziorem Miedzno i przy rzece Wdzie potwierdzone przez pracowników Wdeckiego Parku Krajobrazowego. Informacje o występowaniu wydry są również zwarte w dokumentacji do planu ochrony rezerwatu Krzywe Koło w Petli Wdy. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Populacja: ocena C. Stan zachowania: ocena A. Izolacja: ocena C. Ogólna ocena: B. Konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy i aktualizacja danych w zakresie występowania gatunku.

Poza tym na terenie obszaru występują:

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*):

Siedlisko wykazane na podstawie inwentaryzacji BULiGL z 2007 r. Brak jest danych fitosocjologicznych potwierdzających poprawność rozpoznania siedliska. Z ogólnego rozpoznania terenowego przeprowadzonego w 2013 r. wynika, że dane nie są w pełni wiarygodne – w obrębie łąk w znacznym zakresie zostały zaklasyfikowane inne zbiorowiska roślinne m. in. szuwały wielkoturzycowe. Niemniej jednak występowanie siedliska w obszarze wydaje się pewne. Ocena reprezentatywności D.

7210(*) Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*):

Kłoc wiechowata występuje przy brzegach jeziora Piaseczno w obrębie szuwarów trzcinowych, głównie w części północnej jeziora. Nie tworzy ona zwartego szuwaru, gdzie byłaby gatunkiem dominującym, zatem siedlisko nie jest typowo wykształcone. Jest to jedyne stanowisko kłoci wiechowatej w obszarze. Ocena reprezentatywności: D.

1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*:

Gatunek wykazano na terenie rezerwatu Zdrójno na otwartych terenach łąkowych wzdłuż rzeki Brzeżanek (Projekt Planu Ochrony rezerwatu przyrody Zdrójno, Gdynia 2012 r.). Populacja: ocena D.

1032 skójką gróboskorupowa *Unio crassus*:

Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla gatunku. Przyjęte oceny zostały oszacowane w trakcie ustanawiania obszaru Natura 2000. Występowanie wykazane w dokumentacji do planu ochrony Wdeckiego Parku Krajobrazowego i Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Trzebciny bez wskazania precyzyjnej lokalizacji. Obserwacje prowadzone przez wędkarzy i pracowników Wdeckiego Parku Krajobrazowego wskazują obecność stanowisk skójki gróboskorupowej w granicach obszaru, w południowym odcinku rzeki Wdy. Populacja: ocena D.

1308 mopek *Barbastella barbastellus*:

Występowanie gatunku stwierdzono na podstawie wykonanych badań fauny chiropterologicznych przeprowadzonych w 2010 r. przy użyciu detektora dźwięku. Wyniki badań zawarte są w publikacji

„Nietoperze Wdeckiego Parku Krajobrazowego”. Występowanie mopka wykazane jest również w Planie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Lubichowo. Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku, jednakże na obszarze występują siedliska właściwe dla tego gatunku (dolina rzeczna z drzewostanem liściastym powyżej 60-tego roku). Populacja: ocena D.

1352 wilk *Canis lupus*:

Występowanie wilka zostało wykazane w Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Lubichowo.

Obserwacje pojedynczych osobników potwierdzone zostały przez pracowników służby leśnej nadleśnictw Osie i Trzebciny oraz Wdeckiego Parku Krajobrazowego. Brak jest danych w zakresie wielkości populacji gatunku. Populacja: ocena D.

Siedlisko przyrodnicze 6510 uznane zostało jako pierwotny błąd naukowy. Wniosek dotyczący jego usunięcia z katalogu przedmiotów ochrony oczekuje na akceptację KE.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	B02.04		i
M	J02.01.02		i
M	K02.03		i
H	A03.03		i
H	G05		b
L	F01.03		i
L	F06		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0

Nieznana	100
Suma	100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

(1)Herbich J., Markowski R., Gromadzki M. (2004, aktualizacja 2009) Dokumentacja do planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Krzywe Koło w Pętli Wdy" (2)Lewczuk M. (red) 2012 Dokumentacja do planu ochrony rezerwatu przyrody Zdrójno (3)Rączka G. (red) 2011 Dokumentacja do planu ochrony rezerwatu przyrody Miedzno (4)Boiński M (red) 1997 Plan ochrony rezerwatu przyrody Brzęki(5)Tobolski K. 2003 Torfowiska na przykładzie Ziemi Świeckiej. Towarzystwo Przyjaciół Dolnej Wisły(6)Boiński M 1999 Rezerwat przyrody „Brzęki”(7)BULiGL 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza(8)GDLP 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza – baza danych INVENT(9)Dokumentacja do planu ochrony Wdeckiego Parku Krajobrazowego(10)Boiński B. 1999 Szata Leśna Wdeckiego Parku Krajobrazowego, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.(11)Kasprzyk K. 2012 „Nietoperze Wdeckiego Parku Krajobrazowego”, Zakład Zoologii Kręgowców, Toruń (12)Hohendorf E. 1967 Klimat W: A. Świniarski (red) Woj. Bydgoskie. St. Socj. Scient. Toruń.(13)Czajka J., Rajnik S., Karolak M., Kujawa-Woźniak B. 2013 Sandr Wdy. Raport z prac terenowych – siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt.(14)Kucharzyk i in. 2019-2020, Uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu, zasobach i stanie ochrony siedlisk przyrodniczych: 3160, 3260, 6120, 6510, 7110, 7140, 7230 i lipiennika Loesela w obszarze Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017(15)Nejfeld i in. 2019-2020 Ekspertyza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony na obszarze Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 w województwie kujawsko-pomorskim: siedliska, rośliny i bezkręgowce

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	59.47	PL02	6.83	PL04	40.55

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Miedzno	+	1.11
PL02	Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego	*	1.28
PL03	Wdecki Park Krajobrazowy	*	59.47
PL02	Dury	+	0.16
PL02	Krzywe Koło w Pętli Wdy	+	0.13
PL02	Zdrójno	*	2.15
PL02	Jezioro Piaseczno	*	2.0
PL04	Wschodni Borów Tucholskich	*	0.03
PL04	Borów Tucholskich	*	40.52

5.3. Forma ochrony

Obszar Natura 2000 PLH040017 „Sandr Wdy” w całości położony jest na obszarze Specjalnej Ochrony

Ptaków Natura 2000 „Bory Tucholskie” PLB220009 we wschodniej część Borów Tucholskich. Kujawsko-pomorska część obszaru znajduje się na terenie Wdeckiego Parku Krajobrazowego. W granicach obszaru znajdują się rezerваты przyrody: „Krzywe Koło w Pętli Wdy”, „Zdrojno”, „Jezioro Miedzno”, „Jezioro Piaseczno”, „Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego” oraz „Dury”. Południowo-wschodnią część omawianego obszaru zajmuje zespół przyrodniczo krajobrazowy „Dolina rzeki Sobińska Struga”, natomiast w części zachodniej znajduje się fragment zespołu przyrodniczo krajobrazowego „Rzeka Prusina”. Wschodnia część obszary Natury 2000 sąsiaduje ze Wschodnim Obszarem Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich natomiast w części północnej znajduje się Chojnicko-Tucholski Obszar Chronionego Krajobrazu. Cały obszar Natura 2000 PLH040017 „Sandr Wdy” leży w Północnym Korytarzu Ekologicznym KPn - część Kaszubsko Południowa.

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku
Adres:	Polska Chmielna 54/57 80-748 Gdańsk
Adres e-mail:	sekretariat.gdansk@rdos.gov.pl

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
Adres:	Polska Dworcowa 81 85-009 Bydgoszcz
Adres e-mail:	kancelaria.bydgoszcz@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒	Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 22 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1451) Link: http://www.edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/WDU_C/2014/1451/akt.pdf
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐	Nie	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 27 października 2015 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Wdy PLH040017 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 3277) Link: http://www.edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/WDU_C/2015/3277/akt.pdf

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH040017

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--